

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

Українська Академія Наук

Гілея

Науковий вісник

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 84 (№ 5)

Київ – 2014

Щомісячний збірник наукових праць “Гілея: науковий вісник”

Фахове видання

з філософських, політичних та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
(протокол № 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та протокол № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкується за рішенням

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 11 від 24 квітня 2014 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 14-04-24 від 24 квітня 2014 р.)

Шеф-редактор –

В. П. Андрущенко,
д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор –

В. М. Вашкевич, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори –

В. І. Гончаров, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
О. П. Кивлюк, д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. В. Кривошея, д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
І. М. Преборська, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ)

Відповідальний секретар –

В. Б. Халамендик, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Рецензенти: **М. І. Панчук**, д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

М. Т. Степико, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
І. Г. Онищенко, д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Н. В. Коваленко, д-р соц. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна рада:

В. П. Андрущенко – д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. М. Вашкевич – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Б. Євтух – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
А. І. Зеленков – д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
В. Ф. Колесник – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Р. Мирзаханян – д-р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
М. І. Михальченко – д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України
(Україна, Київ)
В. Ф. Солдатенко – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З соціологічних наук:

В. А. Бурляєва – д-р соц. наук, проф. (Росія, Невноміськ)
О. М. Дікова-Фаворська – д-р соц. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Т. А. Жижко – д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. В. Лапина – д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Л. Л. Макаренко – д-р пед. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Ю. В. Романенко – д-р соц. наук, проф. (Україна, Київ)
Ю. І. Яковенко – д-р соц. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З історичних наук:

І. Н. Войцехівська – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Б. М. Гончар – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
І. І. Дробот – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
М. А. Журба – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Г. Г. Лазько – д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
В. П. Михайлюк – д-р іст. наук, проф. (Україна, Луганськ)
А. Миколайчук – д-р хабілітований (історія), проф. (Польща, Познань)
Т. А. Стоян – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Л. М. Чернега – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Ю. І. Шаповал – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

А. С., Абасова – д-р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
В. Г. Акоюн – д-р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
О. О. Базалук – д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
В. П. Бех – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Г. Воронкова – д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Е. М. Герасимова – д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім.
М. П. Драгоманова)
В. О. Жадько – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. В. Куцупал – д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
В. І. Муляр – д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
О. Ф. Онітко – д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
С. Тецлав – д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
М. М. Прохоров – д-р філос. наук, проф. (Росія, Нижній Новгород)
О. Б. Скородумова – д-р філос. наук, проф. (Росія, Москва)
О. В. Уваркіна – д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. М. Яшанов – д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Б. І. Андрусишин – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
О. В. Бабкіна – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
К. В. Балабанов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
І. М. Варзар – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. А. Войналович – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
М. С. Іванов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
В. О. Котигоренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
І. Л. Морозов – д-р політ. наук, проф. (Росія, Волгоград)
О. В. Попова – д-р політ. наук, проф. (Росія, Санкт-Петербург)
С. Ю. Римаренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
В. Л. Савельєв – д-р іст. наук
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ПП “Видавництво “Гілея”, 2014. – Вип. 84 (5). – 568 с.

Концепція вісника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики наукового видання охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

**ГІЛЕЯ – в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї “лісової квітки” залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див. : Геродот. Історія. IV. – С. 16-25)*

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileva.org.ua

[E-mail: gileva.org.ua@gmail.com](mailto:gileva.org.ua@gmail.com)

Див. також: сайт Національної бібліотеки України

імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника "Гілея: науковий вісник" в Україні

ВІННИЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Вінницький національний технічний університет)
керівник **С. Г. Денисюк**, доктор політичних наук
e-mail: svitlana.denisyuck@yandex.ua

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)
керівник **В. А. Вершина**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

ДОНЕЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Донецький національний університет)
керівник **О. В. Андрієнко**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Є. О. Ємельяненко**, кандидат філософських наук
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
керівник **Г. О. Дичковська**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: go_osmomysi@ukr.net

ПОДІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський)
керівник **І. А. Колосюк**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Луганськ)
керівник **В. П. Михайлюк**, доктор історичних наук, професор
e-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний університет "Львівська політехніка")
керівник **І. В. Карівець**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: sacre@ukr.net

МАРІУПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Маріупольський державний університет)
керівник **А. М. Дегтеренко**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: degterenko777@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського)
керівник **С. С. Макачук**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **К. О. Шкуренко**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sh_kamila@mail.ru

ОДЕСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник **П. І. Барвінська**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: barwinskaia@ua.fm

ПОЛТАВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Полтавський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого)
керівник **С. В. Куцупал**, доктор філософських наук, професор
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

СЕВАСТОПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Севастопольський національний технічний університет)
керівник **П. Т. Фіров**, кандидат історичних наук, доцент
тел.: 8 068 925 74 57

СІМФЕРОПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Кримський економічний інститут Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана)
керівник **О. Д. Попов**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: popalex79@mail.ru

СУМСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С.І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: starsergo@bigmir.net

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

керівник **А. Б. Кліш**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

УМАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
керівник **І. І. Кривошея**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: kii1969@mail.ru

ХАРКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут")
керівник **І. В. Владленова**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: vladlenova@email.ua

ЧЕРКАСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)
керівник **Є. О. Васильчук**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **О. В. Тополь**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: topololga@ukr.net
координатор **С. М. Горобець**, молодший науковий співробітник
e-mail: olen-g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО

збірника "Гілея: науковий вісник" в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **М. А. Махмудов**, доктор філософії
e-mail: matlabm@yandex.com
координатор **Р. Рагімлі**, науковий співробітник
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в Білорусі

(Академія управління при Президентіві Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **С. М. Алеїнікова**, кандидат соціологічних наук, доцент
e-mail: aleinsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест)
керівник **Г. В. Шостак**, кандидат педагогічних наук
e-mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет імені Франціська Скорини, м. Гомель)
керівник **М. М. Мезга**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Р. Димчик**, доктор, викладач
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові)
керівник **Н. Моравець**, доктор, викладач
e-mail: mornor@wp.pl

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в Росії

(Російський державний соціальний університет, м. Москва)
керівник **Т. І. Коваль**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: koti-89@mail.ru
(Кубанський державний університет, м. Краснодар)
керівник **С. М. Бородіна**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sve9506@yandex.ru
(Самарський юридичний інститут, м. Самара)
керівник **А. Г. Іпполітова**, кандидат культурології, доцент
e-mail: ippolitovaag@rambler.ru
(Технічний інститут Північно-Східного федерального університету імені М. К. Аммосова, м. Нерюнгри, Якутія)
керівник **О. Р. Авілова**, кандидат філологічних наук, доцент
e-mail: lena-tem@mail.ru
(Челябінська державна академія культури та мистецтв, м. Челябінськ)
керівник **О. Ю. Павлова**, кандидат культурології
e-mail: astras861@rambler.ru

10. Там само. – Спр. 454. – 158 арк.
 11. Там само. – Спр. 484. – 81 арк.
 12. Там само. – Спр. 542. – 148 арк.
 13. Там само. – Спр. 570. – 102 арк.
 14. Там само. – Спр. 666. – 111 арк.
 15. Там само. – Спр. 705. – 166 арк.
 16. Там само. – Спр. 1007. – 82 арк.
 17. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Чернігівська область. – К. : Знання України, 2012. – 419 с.
 18. Статистичний звіт Чернігівського державного педагогічного інституту за 1998 р. – Чернігів, 1998.

References

1. Pivstolitja nevtomnoi' praci: Narys istorii' Chernigivs'kogo derzhavnogo pedagogichnogo instytutu im. T. G. Shevchenka. – K. : Radjans'ka shkola, 1966. – 100 s.
 2. Borovyk A. M. Problema, jaka maje buty vyrishenoju // Materialy naukovopraktychnoi' konferencii' "Drugi Florivski chytannja". – Chernigiv, 2011. – 132 s.
 3. Borovyk A. M. Chy ne nastav toj chas? // Siverjans'kyj litopys. – 2011. – № 6. – S. 125–134.
 4. Derzhavnyj arhiv Chernigivs'koi' oblasti. – F. R–608. – Op. 2. – Spr. 139. – 58 ark.
 5. Tam samo. – Spr. 170. – 39 ark.
 6. Tam samo. – Spr. 224. – 58 ark.
 7. Tam samo. – Spr. 262. – 160 ark.
 8. Tam samo. – Spr. 359. – 174 ark.
 9. Tam samo. – Spr. 301. – 205 ark.
 10. Tam samo. – Spr. 454. – 158 ark.
 11. Tam samo. – Spr. 484. – 81 ark.
 12. Tam samo. – Spr. 542. – 148 ark.
 13. Tam samo. – Spr. 570. – 102 ark.
 14. Tam samo. – Spr. 666. – 111 ark.
 15. Tam samo. – Spr. 705. – 166 ark.
 16. Tam samo. – Spr. 1007. – 82 ark.
 17. Vyshha pedagogichna osvita i nauka Ukrai'ny: istorija, s'ogodennja ta perspektyvy rozvytku. Chernigivs'ka oblast'. – K. : Znannja Ukrai'ny, 2012. – 419 s.
 18. Statystychnyj zvit Chernigivs'kogo derzhavnogo pedagogichnogo instytutu za 1998 r. – Chernigiv, 1998.

Borovyk M. A., PhD student, Chernihiv State Pedagogical University (Ukraine, Chernihiv), borovkk_nikolay@mail.ru

Formation training base Chernihiv Pedagogical Institute (1954–1998)

Stages of educational and material basis forming of Chernihiv pedagogical institute during forty-four year period were analyzed on the basis of archive data. Research is grounded on principles of historicism, objectiveness and systemacity. Conclusions on the values and the problems of discussed point are being formed on the basis of research.

Keywords: Chernihiv pedagogical institute, educational and material basis classrooms, laboratories, auditoriums.

Borovyk M. A., аспирант, Черниговский национальный педагогический университет (Украина, Чернигов), borovkk_nikolay@mail.ru

Формирование учебно-материальной базы Черниговского педагогического института (1954–1998 гг.)

На основании архивных источников проанализировано этапы учебно-материальной базы Черниговского пединститута на протяжении почти сорока четырёх лет его деятельности. Исследование базируется на принципах историзма, системности и объективности. На основании проведенного изучения сделаны выводы о достижениях и проблемах в решении этого вопроса.

Ключевые слова: Черниговский педагогический институт, учебно-материальная база, кабинеты, лаборатории, аудиторный фонд.

* * *

УДК 94(477)“1945/1952”:378

Лук'яненко О. В.
кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри культурології, Полтавський національний педуніверситет ім. В. Г. Короленка (Україна, Полтава), lukyaneneko.ov@gmail.com

МІЖ ГНОБЛЕННЯМ ТА ВІДРОДЖЕННЯМ: УКРАЇНЬСЬКА МОВА У ПОВОЄННИХ ПЕДІНСТИТУТАХ УРСР

Глострується формування мовного середовища у педінститутах УРСР повосинного періоду (1945–1952 рр.). Застосування методу контент-аналізу педагогічної преси дозволило простежити нарощування наступу радянської імперської ідеології на окремішність української мови; відслідкувати співвідношення послаблення агресії щодо національної унікальності мови з хвилями потужного наступу на усьому лінгвістичному фронті. Відтворено послідовність наситання атмосфери у середовищі освітян щодо “націоналістичного привиду” української літератури. Зроблена оцінка ставлення педагогів до окремих аспектів тогочасного процесу творення підручників з української мови та літератури. Описана практика уведення єдиного мовного режиму у вищій школі, який, попри плани русифікації, сприятиме посиленню позицій української мови.

Ключові слова: педагогічний інститут, українська мова та література, український націоналізм, єдиний мовний режим, повосина Україна.

Проблема “українськості” вищої педагогічної школи тісно пов’язана з мовним тлом. Багатонаціональний Советський Союз де-юре дотримувався багатокультурності, навіть мав здобутки нетривалої політики коренізації. Та попри це голосно заявляв про неподільність держави. Ця монолітність рядів мала бути забезпечена єдиною мовою, що б вивищувалася над національною окремішністю. Влада робила все, аби “просвітити” “темні зрадянзовані колонії” здобутками “великого і могутнього язика”. Українська ж мова знову опинилася десь за політичним припічком. У цій розвідці ми спробували відтворити протікання українофільських та українофобських процесів у середовищі освітян вищої школи. Визначення механізмів їхнього “обрусіння” чи глибшого мовного фанатизму ще попереду. Тут же головне побачити, як крізь профільну пресу влада намагалася нав’язати освітянам мовні орієнтири.

У післявоєнній Україні національним почуттям сталінський режим дав волю. Так треба було зробити заради знищення зовнішнього ворога. Та, залишившись єдиним диктатором у Східній Європі, Йосип Віссаріонович знову почав затягувати “націоналістичний зашморг”. Спершу проблема української мови не була політичною. Навпаки, здавалося, що всі навколо були готові допомагати високо тримати багнета грамотного україномовного освітянина.

Так, на сторінках “Радянської освіти” у січні 1946 р. з’явився показовий фейлетон. У ньому розповідалося про директора Вінницького педінституту П. Пацея, який нібито почав ознайомчу екскурсію для журналістів і попрямував коридорами освітнього закладу. На одній зі стін оглядачі побачили розпорядження, накази і тринадцятий випуск газети з традиційно для усіх “патріотичних освітніх закладів” – “За більшовицькі кадри”. Серед її авторів не було студентських імен, проте сторінки рясніли прізвищами викладачів. Пояснюючи низьку студентську активність у вправлянні з пером, директор зауважував, що номер присвячений питанням компетенції викладачів.

Була серед публікацій і замітка декана мовного факультету Моргуліса. Той критикував лінгвістичну грамотність вінницьких студентів. Їхня мова рясніла неправильними зворотами, лексичними паразитами та

багатьма іншими огріхами. Директор Пацей начебто радісно заявив: “Правдиво написав! Середня школа ще й досі нам не дає грамотних *“контингентів”*. І одразу напорювався на неприємності. Навколо викривальної статті декана–мовника розмістилися до абсурдності безграмотні оголошення, написані чи то суржилом чи то безглуздим поєднанням двох мов. Серед них заголовки над україномовними статтями *“Наши задачи”*, *“Державні іспити по основАХ марксизму”*. Цікаво виглядали окремі слова типу *“дисциплИна”*, *“прИподаватель”*, *“матерИЯ”* тощо. Та директор остаточно не витримав після того, як прочитав напис: *“Нада в месте с этим формировать из лучшей молодежи общественно и государственного деятеля нашей великой Родины”*. У розпачі товариш Пацей пішов оформляти наказ про стан мови у вищій, та коли написав *“Нижеупомянутые”*, замислився сам... Фейлетон закінчувався неочікувано. Яке виявилось, ця екскурсія була видумкою журналіста. Та усі приклади мовної безграмотності були справжніми перлами вінницьких освітян [1].

Якби політика держави полягала у знищенні неграмотності україномовних, можна було б не перейматися. Але за півроку питання мови стали розглядати з проблемами української літератури. Остання ж, як і національна історія, були ласим об’єктом критики комуністичних ідеологів. Українська література була здебільшого *“буржуазно–націоналістичною”*. Залишалося лише декілька кроків, аби звинуватити і заклеймити як буржуазну і мову, яка породжувала такі твори.

Уже у серпні 1946 р. на сторінках *“Радянської освіти”* почали цькувати авторський колектив підручника з української літератури для 9 класу. Владі не сподобалося, як філолог І. Пільчук писав про українську літературу ХХ століття, розглядаючи її окремо від революційної думки Росії. Ба більше, автор, перебуваючи у полоні націоналізму, прикрашав творчість тих письменників, які того не заслуговували. Критики вгледіли, що І. Пільчук *“протаскив”* на сторінки підручника *“малозначимого”* письменника Д. Марковича, який був автором збірки оповідань *“По степах і хуторах”*, а також міністром Юстиції в уряді УНР. Для комуністичних же ідеологів 1940–х Д. Маркович поставав однозначно як ворог народу, член Центральної контрреволюційної ради. Особливо дратувало критиків те, що науковець неоднозначно ставився до тих українських митців, які зверталися до російської культури. Як приклад поставав актор К. Соленко, який відмовився іти на російську сцену, мотивуючи це тим, що він українець і любить Україну [2].

Апогей початі кампанія припав на розправу не лише над шкільним підручником, але й над вузівськими посібниками. Під прицілом опинилися *“Нариси історії української літератури”*, що побачив світ на початку 1946 р. за авторством С. Маслова та Є. Кирилюка. Освітянам дали зрозуміти, як крізь літературу у їхню свідомість *“протаскується”* теорія про безкласовість українського суспільства, як формується *“хибна”* в радянських реаліях теорія про виключність українського народу, а особливо ж те, як ігнорується спільність походження росіян та українців, єдність їхньої мови та культури. Як годиться, вкотре нагадали про те, як шумськісти, хвилюєвісти, скрипниківці використовували українську літературу як засіб відриву України від Росії [3].

Саме тому мова просто була зобов’язана стати засобом ще тіснішого *“злиття”* з північним сусідом. У листопаді преса повідомила освітянам, що з 1 грудня 1946 р. у всіх навчальних закладах країни починав діяти новий український правопис [4]. Нагадаємо лишень, що у передмові до цього видання була чітко зазначено його мету: *“забезпечити єдність із правописами братніх народів Радянського Союзу, особливо – російського”* [5]. Вихід нового правопису, – хай і *“проросійського”*, – у головах мовної проблеми у вищій школі знову поставив грамотність, а не ідеологію. Освітян більше хвилює вплив художньої літератури на формування мовної компетентності (Черкаський педінститут) та дотримання правил вимови (Конотопський учительський інститут) [6]. Здавалося, що педагоги змогли скинути нав’язане ярмо ненависників націоналізму, що їх більше турбували питання неправильних наголосів найкращих випускників, аніж їхні хибні погляди в літературі [7]. Принаймні, у періодиці за цілий рік – з осені 1946 р. – не з’явилося публікації, яка б продовжила наступ на окремішність української мови.

Ця діжка з порохом мала б колись уже розірватися. Каталізатором стали події в Одесі. Це у 2014 р. провокатори кричать з усіх сторін про *“захист Одеси від приїжджених націоналістів”*. У 1947 р. Одеса народжувала їх сама. Одним із них оголосили завідувача кафедри української мови А. Москаленка. У жовтні 1947 р. науковця звинуватили у тому, що він рекламував на кафедрі та під час лекцій свою *“антинаукову книжку”*. Більше того, посібник швидко розкупали в Одесі, Кіровограді, Херсоні та Миколаєві, а погляди науковця розвивали його аспіранти. Критики побачили, що видання *“Фонетика сучасної української мови”* було наповнене перекрученнями та формалізмом, наприклад, наводить *“безглузді”* підрахунки процентного співвідношення *“шуму і дзвону”* в різних мовах. А найбільшою прогалиною було те, що автор ігнорував спільність української з російською. Навіть вживання поняття *“українська фонема”* замість *“фонема української мови”* було засуджене як буржуазне перекручення, що лише підкреслює відірваність української від російської [8].

Вкотре мова злилася за історією у площині національного духу. У супровідних публікаціях одеського науковця звинуватили у націоналістичних перекрученнях *“у душі Грушевського”*. Під прицілом опинилося книга *“Історична граматика російської мови”* (1946 р.). Критикани наголошували, що України тоді не існувало, тому чи не злочинними було вживання терміну *“тодішня Україна”* для IX–XII століть. Пропагандою *“збочених”* ідей А. Кримського назвали й зарахування до пам’яток української *“Слова о полку Ігоревім”* та *“Збірника Святослава”* [9]. Справа зайшла так далеко, що *“націоналізм”* А. Москаленка обговорювала Колегія Міністерства УРСР. Вона ж і вирішила заборонити підручник на всій території республіки. Уже в січні 1948 р., усі вищі країни, навіть не маючи у наявності опальне видання, повинні були ознайомитися з ідеологічно правильною позицією по ній [10].

Зауважимо, що було багато освітян, які розуміли надуманість такої війни та її справжню мету. Однак преса не оминала фактів лояльності до *“націоналістичних огріхів”*. Так, в уже згаданому нами Одеському педінституті на кафедрі літератури у кінці 1947 р. обговорю-

вали дисертацію Т. Добровольської “Драматургія І. Тобілевича”. Для газетярів–пропагандистів вона була написана “в полоні буржуазно–націоналістичної концепції”. Їм різало очі, що аспірантка посилалася на авторитет “махрового націоналіста” Омеляна Огновського, який свого часу багато зусиль доклав, аби галицька мова переходила з лав “москвофілів” до лав “народовців” (а це ж пряма боротьба проти єдності України та Росії (хай імперської, але Росії!). Муляло очі й те, що Т. Добровольська “вігадувала”, що діяльність драматурга була пов’язана із боротьбою за самобутність української нації. Та найбільше критиків з центру вразило не націоналістичне забарвлення роботи, а те, що на кафедрі її намагалися вигородити, прикрити та пропустити. Тому на світ Божий дістали усю “брудну білизну”, що могли. Доцента кафедри педагогіки С. Ф. Збандуто звинуватили у культивуванні теорію псевдопатріотизму. Найбільшим проявом них охрестили доводи науковцем любов до братських шкіл, доводи, що Києво–Могилянська академія мала глибші традиції, ніж російська наука, та й сама стала джерелом розвитку освіти в Росії. Росія не могла вчитися у “молодшого” брата, який апіорі мав бути дурнішим [8].

Напевне, влада пишалася розгромом націоналізму у мовному просторі. Принаймні, із 1949 р. усі публікації, що з’являтимуться у “Радянській освіті”, будуть викривати радше граматичні, ніж націоналістичні мовні огріхи освітян. Так, як наслідок неусипного контролю партії за мовною ситуацією в Україні, розтлумачували щорічне підвищення загального рівня знання абітурієнтів до вищів. Хоча й ще було куди прагнути. Наприклад, у Львівському педінституті стимулом для посилення боротьби за мовну чистоту була робота вступника І. Сливки зі школи № 44, у якій учень допустив 19 орфографічних та 7 синтаксичних помилок. Та боротьба за чистоту мови, скоріше за все, була боротьбою за чистоту *єдиної* – російської – мови, а не української. У тому ж самому Львові показники неспішності з української та російської демонстрували, що чужа мова залишалася чужою навіть після десятиліття радянсько–німецького поділу Європи. Так, випускниця вечірньої школи № 7 І. Мазепа під час вступних випробувань зробила 18 орфографічних, 6 пунктуаційних та 8 стилістичних помилок в російському творі, у той час як в українському – 8 орфографічних та 4 синтаксичних [11].

Не дивно, що Колегія Міністерства так обурювалася тим, що мові викладання та мові студентів приділяли мало уваги і кинула гасло про уведення єдиного мовного режиму у вищій школі [12]. Під особливим контролем Міністерства перебували педагогічні та учительські інститути, які з 1949 р. зайняли дивну позицію невтручання у цей процес. Здавалося, освітяни просто не знали, що розумілося під єдиним мовним режимом, тому й не поспішали з його запровадженням. У 1951 р. доносити сутність концепції почали широким масам крізь періодику. Науковці Харківського педінституту О. Петренко та В. Оніпченко зауважували, що саме через хитку позицію освітянських вищів учитель–немовник уперше в історії школи був неготовим до боротьби за чистоту мови. Харківські викладачі радили віднині у курсі методики викладання профільних дисциплін та педагогіки звертати окрему увагу на дотри-

мання культури мови, учити студентів роботі над словниками, виправлянням помилок в усній і письмовій мові учнів [13].

Нарешті, у листопаді 1952 р. освітянам–таки розтлумачили, що таке “мовний режим” і з чим його їсти. Згідно з положеннями про уведення єдиного пунктуаційного, орфографічного і мовного режиму вимагало формування мовно грамотної особистості. Мова вчителя мала бути точною, образною, літературно багатою, вільною від слів–паразитів, вульгаризмів і діалектизмів. Мовний режим вимагав виправляти усне мовленням студентів, прищеплювати сталі орфоепічні норми, навички висловлювати свої думки літературною мовою. Перед викладачами вищів поставили завдання систематично дбати про поповнення активного словника молоді, перевіряти засвоєння слів, дізнаватися, чи зрозуміли усі вжиті слова. Нові слова вимагали повторювати чітко, записувати їх на дошці. За потребою рекомендували заводити словники, де записувати походження слова, значення, розставляти наголоси.

Здавалося, ось вона – панацея для української мови, гнаної царськими циркулярами та партійними приписами. Проте, радянська політика зажди мала дві сторони. “Правильний” *єдиний* мовний режим вимагав від освітян вивчати дві братні мови, підкреслюючи, що ті мають спільне коріння з невеликими відмінностями в орфографії, орфоепії та граматиці. Віднині викладачів різних дисциплін закликали під час перевірки робіт з немовних дисциплін ставити оцінку за лінгвістичні помилки. Вищі бали (“відмінно” та “добре”) віднині не можна було ставити, якщо в роботі студента були орфографічні та пунктуаційні помилки. Окремо варто повідомляти викладача мови про наявні мовні помилки учнів. Схожі вимоги висувалися і щодо усних відповідей майбутніх освітян. Так, якщо у відповіді студента були допущені мовні помилки, то оцінку рекомендували знижувати, навіть якщо фактичний матеріал було викладено правильно. І, звісно, мовно грамотність мала стати головною рисою самих викладачів. Єдиний мовний режим передбачав перевірку на граматичну відповідність усіх оголошень, закликів, відозви та стінних газет. Грамотною мала бути й уся документація: звіти, протоколи нарад та журнали [14].

Свої плоди єдиний мовний режим принесе уже у перший рік “відлиги”. Із 1953 р. почнеться таке–собі “граматичне відродження” української мови у вищій школі. Та воно триватиме недовго: радянська машина знову запустить реверс, і почнеться нова хвиля придушення мови “меншого брата”. Як і у післявоєнні роки, наперед вийде цькування “націоналістичної складової” в українській літературі і, як наслідок, у мові, що так прагнула довести свою окремішність від російської, а натомість отримала статус неперспективної.

Список використаних джерел

1. Трохименко Б. Оказія з мовою // Радянська освіта. – 8 січня 1946. – № 3. – С. 4.
2. Олексюк О. Шкідливий підручник // Радянська освіта. – 22 серпня 1946. – № 38. – С. 2.
3. З постанови ЦК КП(б)У від 24.8.1946 р. “Про перекинування і помилки у висвітленні історії української літератури в нарисі історії української літератури” // Радянська освіта. – 5 вересня 1946. – № 40. – С. 1.
4. Постанова Ради Міністрів УРСР “Про запровадження нового українського правопису” від 15.11.1946 // Радянська освіта. – 22 листопада 1946. – № 51. – С. 1.

5. Український правопис. – К.: Українське держ. вид-во, 1946.
6. Друге півріччя в педвузах // Радянська освіта. – 7 березня 1947. – № 10. – С. 3.
7. Астряб О. Нове поповнення радянських педагогів // Радянська освіта. – 12 вересня 1947. – № 37. – С. 2.
8. Богуцький М., Луценко І. Чого не добачають в Одеському педагогічному інституті? // Радянська освіта. – 17 жовтня 1947. – № 42. – С. 4.
9. Левченко С., Цілуйко К. Проти буржуазно-націоналістичних рецидивів у мовознавстві // Радянська освіта. – 17 жовтня 1947. – № 42. – С. 4.
10. Проти буржуазно-націоналістичних рецидивів у мовознавстві // Радянська освіта. – 9 січня 1948. – № 2. – С. 4.
11. Смолінський М. Більше уваги культурі мови // Радянська освіта. – 23 вересня 1949. – № 39. – С. 3.
12. У Колегії Міністерства освіти УРСР // Радянська освіта. – 23 вересня 1949. – № 39. – С. 4.
13. Петренко О., Оніпченко В. За єдиний мовний режим у школі // Радянська освіта. – 10 лютого 1951. – № 6. – С. 3.
14. Канюка Є. Про єдиний орфографічний, пунктуаційний та мовний режим // Радянська освіта. – 15 листопада 1952. – № 46. – С. 1.

References

1. Trokhymenko B. Okaziya z movoyu // Radians'ka osvita (Soviet Education). – 8 January 1946. – № 3. – S. 4.
2. Oleksyuk O. Shkidlyvyy pidruchnyk // Radians'ka osvita. – 22 August 1946. – № 38. – S. 2.
3. Z postanovy TSK KP(b)U vid 24.8.1946 r. "Pro perekruhuvannya i pomylyky u vysvitleni istoriyi ukraiyins'koyi literatury v narysi istoriyi ukraiyins'koyi literatury" // Radians'ka osvita. – 5 September 1946. – № 40. – S. 1.
4. Postanova Rady Ministriv URSR "Pro zaprovadzhennya novoho ukraiyins'koho pravopysu" vid 15.11.1946 // Radians'ka osvita. – 22 November 1946. – № 51. – S. 1.
5. Ukrayins'kyu pravopys. – Kyiv : Ukrayins'ke derzh. vydannystvo, 1946.
6. Druhe pivrichchya v pedvuzakh // Radians'ka osvita. – 7 March 1947. – № 10. – S. 3.
7. Astryab O. Nove popovnennya radians'kykh pedahohiv // Radians'ka osvita. – 12 September 1947. – № 37. – S. 2.
8. Bohuts'kyu M., Lutsenko I. Choho ne dobachayut' v Odes'komu pedahohichnomu instytuti? // Radians'ka osvita. – 17 October 1947. – № 42. – S. 4.
9. Levchenko S., Tsiluyko K. Protly burzhuzazno-natsionalistychnykh retsydyviv u movoznavstva // Radians'ka osvita. – 17 October 1947. – № 42. – S. 4.
10. Protly burzhuzazno-natsionalistychnykh retsydyviv u movoznavstvi // Radians'ka osvita. – 9 January 1948. – № 2. – S. 4.
11. Smolins'kyu M. Bil'she uvahy kul'turi movy // Radians'ka osvita. – 23 September 1949. – № 39. – S. 3.
12. U Kolehiyi Ministerstva osvity URSR // Radians'ka osvita. – 23 September 1949. – № 39. – S. 4.
13. Petrenko O., Onipchenko V. Za yedyny movnyy rezhym u shkoli // Radians'ka osvita. – 10 February 1951. – № 6. – S. 3.
14. Kanyuka Y. E. Pro yedyny orfohrafichnyy, punktuatsiyyny ta movnyy rezhym // Radians'ka osvita. – 15 November 1952. – № 46. – S. 1.

Lukyanenko O. V., Ph.D. in History, Senior lecturer of cultural studies sub-department in V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University (Ukraine, Poltava), lukyaneneko.ov@gmail.com

Between oppression and renaissance: Ukrainian language teacher's college in the postwar

The article illustrates the formation of linguistic environment in the Pedagogical Institute of USSR in post-war period (1945–1952 years). Application of the method of content analysis of educational media allowed tracing extensions of the Soviet imperial ideology of nationhood in Ukrainian language; tracking the correlation from weakening of aggression on the national uniqueness of language to the powerful waves on the offensive over the linguistic front. Also the sequence pumping atmosphere among educators about the "nationalist ghosts" of Ukrainian literature was reconstructed. The estimation of the ratio of teachers to particular aspects of the process of creation of contemporary textbooks on Ukrainian language and literature was made, too. The thesis describes the practice of administration of a common language regime in high school, which, in spite of Russification plans, provided greater position of the Ukrainian language.

Keywords: Pedagogical Institute, Ukrainian language and literature, Ukrainian nationalism, the common language mode, the post-war Ukraine.

Лукьяненко А. В., кандидат исторических наук, ст. преподаватель кафедры культурологии, Полтавский национальный пединститут им. В. Г. Короленко (Украина, Полтава), lukyaneneko.ov@gmail.com

Между угнетением и возрождением: украинский язык в послевоенных пединститутах УССР

Иллюстрируется формирование языковой среды в пединститутах УССР послевоенного периода (1945–1952 гг.). Применение метода контент-анализа педагогической прессы позволило проследить наращивание наступления советской имперской идеологии на обособленность украинского языка; отследить соотношение ослабления агрессии к национальной уникальности языка с волнами мощного наступления на всем лингвистическом фронте. Воспроизведена последовательность нагнетания атмосферы в среде педагогов из-за "националистического призрака" украинской литературы. Сделана оценка отношения педагогов к отдельным аспектам тогдашнего процесса написания учебников по украинскому языку и литературе. Описана практика введения единого языкового режима в высшей школе, который, несмотря на планы русификации, способствовал усилению позиций украинского языка.

Ключевые слова: пединститут, украинский язык и литература, украинский национализм, единый языковой режим, послевоенная Украина.

* * *

УДК 061.2:396 (477)

Басараб Л. Р.,
аспірантка, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), seriodar@ukr.net

ЕВОЛЮЦІЯ НОВІТНІХ ТРАДИЦІЙ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МІСЬКОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ (1990–2000–І РОКИ)

На основі архівних, статистичних матеріалів, аналітичних напрацювань попередників, розглянуто важливий елемент шляхів соціально-економічного і суспільно-політичного становлення міської молоді України – молодіжну культуру. Мета дослідження визначена з урахуванням актуальності обраної теми та наукового рівня її розробки. Вона полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу опублікованих та архівних джерел, здобутків історіографії та суміжних наук дослідити особливості характеру міста, та ролі міської молоді в суспільно-політичному житті незалежної держави. Вперше в історіографії на специфічному методологічному інструментарію з'ясовано місце і роль молоді в суспільно-політичному житті незалежної держави. Особлива увага приділена дослідженню впливів соціально-економічних та суспільно-політичних чинників на формування субкультури середовища молоді міста. Підтверджено, що молодіжна субкультура виступала різновидом і формою соціальної адаптації, соціалізації, своєрідним буфером між традиційною культурою та новим соціокультурним порядком. Розглянуті основні форми прояву субкультури. Значне місце в статті знайшли сюжети присвячені з'ясуванню особливостей розвитку важливого сегменту культури – молодіжного мистецтва, моди. З'ясовані основні причини інертного ставлення переважної частини працюючої молоді до різних форм культурної діяльності, зародження системи молодіжних громадських об'єднань, що займалися розвитком культурних ініціатив.

Ключові слова: міська молодь, українська молодь, культура, молодіжна культура, субкультура, мистецтво, політика, держава.

Протягом досліджуваних років зростала участь молоді у формуванні специфічного культурного простору. Все вагомішою ставала її роль у створенні духовного продукту, уніфікування політичної культури суспільства. Молодіжна культура все більше справляла вплив на характер і якість суспільства в цілому. Вона формувалася з двох складових і створеного продукту молоддю та розвитку традицій, що склалися протягом попередніх історичних періодів.

Наукова література яка включає проблеми участі органів державної влади у суспільному забезпеченні молоді, основних соціально-статусних характеристиках молоді міста і села лише почасти розглядає формат участі її у культурі творенні. В цьому контексті вигідно позиціонуються роботи Є. Бородіна, де автор практично вперше проаналізував становлення та розвиток державної молодіжної політики в Україні, включаючи такі її напрямки як ювенальне законодавство, діяльність владних структур, щодо розробки та прийняття комплексних і цільових державних програм щодо молоді, навів

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Гава П. М. Релігійні процеси на Лемківщині в міжвоєнний період: сучасна польська історіографія.....	5
Латиш Ю. В. Рух декабристів у науковій спадщині Сергія Єфремова	8
Лисенко С. І. Навала Батия на Київ і її наслідки для міста в сучасних підручниках та посібниках з історії України для вищої школи	11
Терлецька І. В. Сучасна російська історіографія партійно–державної номенклатури періоду сталінізму.....	17
Ярошенко С. О. Українці у радянських таборах (1930–1950–ті рр.): історіографія проблеми.....	23
Іваненко А. О. “Того–ж року Москва Переяслова допалила...” (царський гарнізон міста Переяслава і антимосковське повстання 1668 р.).....	27
Буравський О. А. Польська шляхта й римо–католицьке духовенство Правобережної України в польському повстанні 1830–1831 рр.	31
Ніколаєва Т. М. Добродійність підприємців підросійської України в розвитку комерційної освіти (друга половина XIX – початок XX ст.).....	35
Жук В. В. Педагогічна діяльність професорсько–викладацького складу університетів Наддніпрянської України у першій половині XIX століття.....	41
Степанова М. Видатні особистості Національного технічного університету “КПІ” в дореволюційний період (1898–1917 рр.): внесок та досягнення	47
Тарас Я. Переселення українців у Молдову в кінці XIX – першій чверті XX ст.	52
Петренко І. М. Формування трудових навичок і сільськогосподарських знань в учнів церковнопарафіяльних шкіл лівобережних українських губерній в другій половині XIX – на початку XX ст.	56
Мартиненко В. В. Українсько–білоруські стосунки 1918 року у світлі вирішення міждержавних територіальних протиріч.....	60
Новікова О. М. Участь сільського жіноцтва Радянської України 1930–х рр. в громадсько–політичному житті	63
Мазурок О. М. Значення відозв та звернень “Профорус” для діяльності та розвитку УВШ.....	66
Пасіцька О. І. Історія святкування Першого травня у Львові.....	71
Прилуцька Л. А. Дослідження причин безробіття в роки непу на регіональному рівні.....	75
Савченко О. О. Діяльність централей Ревізійного Союзу Українських Кооперативів у 1920–1939 роках	79
Скакальська І. Б. Швалюк І. Б. Наукова діяльність українських вчених Західної Волині у міжвоєнний період XX ст.	84
Нікіфорова Є. В. Становлення теорії коливань в ракетній техніці в Дніпропетровському національному університеті в II половині XX сторіччя.....	88
Коваленко Н. П. Розвиток науки про сівозміни у системах землеробства України в контексті діяльності наукової школи ННЦ “Інститут землеробства НААН”	91
Орлянський В. С. Мелітопольська міська управа в період окупації (1941–1943 рр.) (закінчення)	95
Махортих М. С. Київські топоніми як елемент історичної пам’яті про звільнення міста від німецької окупації за радянської доби (1944–1991).....	100
Киридон П. В. Методи комплектування номенклатурних структур в Українській РСР (1945–1964 рр.).....	105
Боровик М. А. Формування навчально–матеріальної бази Чернігівського педагогічного інституту (1954–1998 рр.)	113
Лук’яненко О. В. Між гнобленням та відродженням: українська мова у воєнних педінститутах УРСР	117
Басараб Л. Р. Еволюція новітніх традицій у розвитку культури міської молоді України (1990–2000–і роки).....	120
Гура В. К. Субсахарська Африка в XXI ст.: чинники господарського прогресу і перспективи співпраці з Україною.....	124
Михайлюк О. В. Бикадоров С. В. Розвиток інформаційних технологій та зміна образу культури	130
Голубовська Л. Р. Еволюція новітніх традицій у розвитку культури міської молоді України (1990 – 2000 роки).....	134
Єгоров В. В. Проблема віросповідання та національності в творчості М. І. Костомарова (1817–1885).....	138
Вергунов В. А. Професор М. П. Флоров (1886–1948) як один із фундаторів українського ґрунтознавства та піонерів морфолого–генетичного вчення.....	144
Мерко О. М. Дослідження геологічної будови Кримського півострову в науковій спадщині професора М. М. Клепініна	149
Могильний Л. П. Сергій Єфремов та радянська цензура (1919–1929 рр.).....	151
Островий В. М. Харківський період біографії професора В. О. Гериновича	155
Рішко М. М. Значення наукового доробку професора І. В. Смирнова на сучасному етапі розвитку тваринництва	158
Савченко Л. Г. Науково–представницька діяльність академіка О. М. Онищенка.....	160
Слесаренко О. О. Проблеми історії України в науково–публіцистичному доробку М. П. Драгоманова	164
Гедін М. С. Формування ідей слов’янофільства в Російській Імперії в середині XIX століття.....	169
Верховцева І. Г. Реформувати – не можна – скасувати: волосний суд у реформаторських планах російського істеблшменту початку XX ст.....	173
Голік М. М. Особливості фінансового забезпечення особового складу російської армії 50–70 рр. XVIII ст.	177
Парначова Н. В. Початок розбудови шкільництва української меншини в Польщі в 50–х рр. XX ст. (на матеріалах тижневика “Наше слово”).....	180
Башли М. І. Місце представників бессарабського дворянства в історії І–ї Кишинівської чоловічої гімназії (друга половина XIX – початок XX ст.)	183
Гусєва Н. Ю. Студентський протестний рух у ФРН в 1960–х рр.: соціальний рух чи “конфлікт поколінь”?	186
Зубко А. М. Вагові системи Іспанії і Португалії в XVIII–XIX ст.	190
Городня Н. Д. Політика США в Південно–Східній Азії: відносини з АСЕАН (2009–2013 рр.)	192
Доценко В. О. Історія Єврейської культурно–просвітницької організації Культур–Ліга	197
Алізаде Р. Новий погляд на піднесення Урартського царства	200
Байрамлі З., Азімова С. Ісмаїлов Ш. Дипломатичні зв’язки між Сефевідами і державою Великих Моголів.....	203
Гашимов А. Нахчиванські теми XI–XIII ст. в історичних романах	207
Бахрамова М. В. Культурне життя Дербента в XVI–XVIII століттях.....	209
Алекперов А. З історії братського зв’язку Азербайджану з Узбекистаном	212
Кулієв Дж. Ш. Документи Кавказької Археографічної Комісії як першоджерело в ситуації сільського господарства в Північному Азербайджані	218
Меджідзаде М. Зброя в пам’ятках періоду ранньої бронзи Аразської низовини	220
Мамедова А. До питання про фамільне правління арабських намісників Халіфату в Азербайджані (на основі нумізматичних фактів)	222
Панкова А. І., Шепко Л. Г. Людина в системі світогляду культур Егейського регіону епохи бронзи (за матеріалами антропоморфної пластики)	226
Бабасва Т. В. До історії вивчення могильників античного періоду в північно–східному Азербайджані	231
Расулова Н. А. Зміни в інфраструктурі міста Гянджі за роки незалежності	236
Разєва З. Т. Основні напрями вдосконалення інформаційно–пошукової системи в бібліотеках (1990–2005 роки)	239
Гусейнова Л. Положення турецького і мусульманського національних меншин в Болгарії (друга половина XX – початок XXI ст.)	243
Гасанов Е. Л. Про головні ремісничі традиції Гянджі кінця XIX – початку XX століть	247

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Муляр В. І. Феномен маргінальності: ставлення, сутність, причини	252
Немчинов І. Г. Осмислення історії як соціальної реальності: нова парадигма філософсько-історичного знання	255
Павленко І. О. Виміри світу у протиріччї миру та війни	257
Палагута В. І. До питання вивчення колективної та індивідуальної ідентичності у дискурсивних полях	261
Калуга В. Ф. Особливості феномену любові та його співвідношення з "проекціями" сексуальності на буття людини	266
Карпова С. Г. Інтерпретації проблеми "декадансу" та "кризи" представниками філософії життя	270
Кулик О. В. Філософські основи ідеї управління хаосом	274
Малюта К. О. Особливості гносеологічної проблематики в ісмаїлітській філософії	278
Мілютенко А. В. Свобода як сутність людини в екзистенціалізмі: від приреченості до бунту	281
Свириденко Д. Б. Феномен академічної мобільності в дискурсі евристичності особистості	285
Сінкевич О. Б. Молодіжні субкультури як "культури самоідентифікації" в сучасну добу	289
Смірнова О. Д. Проблема ідентичності у людському бутті: метаантропологічний підхід	293
Троїцька О. М. Генеза толерантності в античності та середньовіччі: світоглядні позиції	296
Владдєнова І. В. Філософсько-методологічні проблеми квантової теорії гравітації	300
Дашдямірова Ч. Ф. Філософська інтерпретація процесуального підходу до елементарної біологічної реальності	304
Доній Н. Є. Сучасна проблема аномії в контексті соціальної девіталізації особистості	307
Дорожко І. І. Філософський дискурс просторових структур родинного виховання	311
Ємельяненко Є. О. Витоки та підґрунтя феноменів маргінального	314
Ємельянова Н. М. Хід історії та проблема відповідальності філософа	318
Журба М. А. Краса як абсолютна цінність: лабіринти імперативності	324
Петренко Г. С. Гроші як феномен культури: аксіологічний аспект	328
Полова Ю. В. Додатковість як фізичний принцип та філософська концепція: системно-параметричний аспект	332
Рябека О. Г. Світовий уряд: на межі між таємним і очевидним	336
Ананьїн В. О., Пучков О. О. Армія в інформаційному суспільстві: проблеми трансформації у сучасних умовах	341
Звонюк Н. С. Символізм Біблії як гіпертекста	344
Комісова О. Релігійний світогляд як форма ціннісного ставлення людини до світу (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)	347
Шепетяк О. М. Проблема співвідношення віри і розуму в сучасній релігійно-філософській дискусії	351
Дєдушєв В. В. Моралізація механічного уявлення про державу у роботах Джона Локка	355
Гринчук М. Л. Вплив історіософської концепції В. Антоновича на формування сучасного суспільного знання	359
Ковтун А. Л. Поняття "можливий світ" в філософії Г. В. Лейбніца	362
Матвієнко І. С. Дитина та її місце у філософії та психології З. Фрейда	365
Петінова О. Б. Теорія моделей М. Вартофського: типологія та екзистенціальні орієнтації (в рамках методології дослідження нової економічної людини)	368
Масаєв М. В. Феноменологія сенсу історії в контексті проблем "філософії космосу" М. А. Бердяєва і духовно-моральних задач розвитку християнської цивілізації (до 140-річчя із дня народження великого вітчизняного філософа)	372
Туренко О. С. Пошук основ індивідуальності – сподівання П. Абеляра	375
Махмудов М. А. Методологічні аспекти застосування різних моделей управління в сучасному Азербайджані	378
Халамендик В. Б. Вальдорфська педагогіка: сутність та перспективи розвитку в Україні	381
Рогова О. Г. Сучасні парадигмальні орієнтації розвитку духовно-ціннісної освіти	385
Пашков В. В. Філософсько-освітні орієнтації педагога в системі післядипломної педагогічної освіти	390
Утюж І. Г. Детермінанти змін та тенденції розвитку сучасної освіти	393
Дубініна В. О. Концептуалізація освіти в історико-філософському контексті: Античність і Середньовіччя	397
Нелін С. В. Реформування системи державного управління вищою освітою (досвід Італії)	402
Мацєва Є. А. Своєрідність мовної ситуації в Україні: соціально-філософський аспект	404
Москалюк В. М. Мовна рефлексія як креативний чинник творення людського світу	410
Вихованець З. С. Мовна картина економічного світу: специфіка національного інтелектуального дискурсу	415
Ісаєв В. Д., Скопіна С. А. Звуковий ряд "Вишневого саду"	419
Бабасєва О. Сезаї Каракоч і комплексний підхід до проблем турецької літератури та культури	422
Багірова Ф. Типологічний аналіз екзистенціальної проблематики у прозі Е. Хемінгуей і С. Ахмедлі	426
Гасанлі-Гарібова Ш. Запозичені етнографізми в тюркських мовах ХІ–ХІІ століть	428
Гасанов А. Ш. Традиційні цінності і процес модернізації в азербайджанському суспільстві	432
Йігітоглу Н. А. Роль поезії Вагіфа Самєдоглу в сучасній азербайджанській літературі	435

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Колісніченко А. І., Шкірчак С. І. Місце громадянського суспільства і державної влади в політичній доктрині В. Липинського	438
Куц Г. М. Ліберальне кредо "laissez faire": сутність та основні експлікації	442
Дзьобань О. П. Діяльність органів державної влади: проблема ефективності	446
Макаренко Л. П. Сайти соціальних мереж як інструмент ведення сучасної інформаційної війни	451
Понпер Л. В. Екологізм як сучасна ідеологічна система	456
Семигіна Т. В. Децентралізація і політика охорони здоров'я	461
Гай-Нижник П. П., Чупрій Л. В. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки	465
Ветринський І. Євроінтеграційна стратегія України: геополітичний контекст	471
Корж М. О. Пріоритети державної стратегії в галузі соціальної політики	475
Степико К. М. Стан та тенденції формування діалогічності української культури	479
Гарькавий Є. М. Розбудова збройних сил в контексті трансформації сектору безпеки України	484
Войтенко Ю. М. Проекти змін до конституції України від ВО "Батьківщина" та УДАР: компаративний політико-правовий аналіз	488
Морарь М. В. Партиїна ідеологія сучасної України: стан та перспективи	492
Остап'як В. І. Детермінуюча роль партнерських вимірів НАТО (на прикладі Придністровської Молдавської Республіки та України)	497
Параняк П. Р. Проблеми політичної толерантності в ідеях українських мислителів ХІХ–ХХ ст.	499
Хижняк І. А. Другий етап "держави всупереч" [1]: уроки Євромайдану vs реалії об'єктивних історичних обставин	503
Шинкаренко В. І. Асоціація держав Південно-Східної Азії в зовнішній політиці України	507
Насибов Ю. Головні історичні етапи у формуванні концепції правової держави (новий час і сучасний етап)	512
Абасов М.–Ф. Характер зовнішніх зв'язків та міжнародної політики ФРН	514
Ахмедов А. Організація ісламського співробітництва в близькосхідній політиці Азербайджанської Республіки	518
Богиня Т. Ю. Інститут лобізму в Радянському Союзі: міф чи реальність?	523

Кондратенко О. Ю. Ресурсна структура геополітичного потенціалу РФ	527
Кухтін М. М. Російська політика ФРН у епоху кризи американського впливу	532
Остап'як В. І., Івасишин М. Р. Взаємозалежність США та процесів трансформації системи міжнародних відносин	535
Сокур С. П. Здійснення лобістської діяльності щодо Європейської Ради та Ради Європейського Союзу з огляду на особливості їх функціонування в політичній системі ЄС	538
Трофименко А. В. Нормативно-правові основи лобістської діяльності в Канаді	542

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Журба М. А. Рецензія на монографію: Терлецька І. В. Сучасна українська та російська історіографія сталінізму : монографія / І. В. Терлецька. – Київ : Київ. нац. торг. – екон. ун – т, 2013. – 320 с.	547
Мартинів А. Ю. Рецензія на монографію: Слободян Н. В. Сполучені Штати Америки та Російська Федерація в Перській затоці: союзники – суперники : монографія / Наталія Володимирівна Слободян. – Київ : "Поліграфія плюс", 2014. – 396 с.	548
Всеукраїнська науково-практична конференція "Філософія, суспільство, освіта: виклики сучасності", м. Київ, 29 квітня 2014 року	550


 CONTENT
 

HISTORICAL STUDIENS

Gava P. M. Religious processions in the Lemko Region in the interwar period: contemporary Polish historiography.....	5
Latysh Iu. V. Decembrist movement in the scientific heritage Serhiy Yefremov.....	8
Lysenko S. I. Batu Invasion on Kiev and its Consequences for this City in Modern Textbooks and Manuals on History of Ukraine for Higher School.....	11
Terletskaaya I. V. Modern Russian historiography of political and state nomenclature the period of Stalinism.....	17
Yaroshenko S. O. Ukrainians in the soviet camps (1930–1950): historiography of the problem.....	23
Ivanenko A. O. "Togo-zh' Moscow Pereyaslovadopalila a fate..." (tsar's garrison of Pereyaslava and AntiMoscow revolt in 1668).....	27
Buravsky O. A. The Polish gentry and Roman Catholic Clergy of the Right-Bank Ukraine in the Polish revolt in the 1830–1831 s.....	31
Nikolayeva T. M. Charitable activities of entrepreneurs in the development of commercial education when Ukraine was merged in the Russian Empire (late XIX – early XX century).....	35
Zhook V. V. Pedagogical activity of the teaching staff of Universities Naddnipyrianska Ukraine in the first half of the nineteenth century.....	41
Stepanova M. Famous personalities of the National Technical University "KPI" in the pre-revolutionary period (1898–1917): contributions and achievements.....	47
Taras Ya. On the resettlement of Ukrainians in Moldavia in the late XIX and first quarter XX cc.....	52
Petrenko I. N. Formation of labor skills and agricultural knowledge in pupils of parish church schools of left-bank Ukrainian provinces of the second half of XIX – the XX century beginnings.....	56
Martynenko V. V. Ukrainian–Byelorussian relations in 1918 according to the solving of the interstate territorial conflicts.....	60
Novikova E. M. Participation of rural women of Soviet Ukraine of 1930s in public and political life.....	63
Mazurok O. M. The significance of appeals and proclamations of "PROFORUS" for the activities and development of Ukrainian Higher School.....	66
Pasitskaya O. I. The History of International Workers' Day Celebration in Lviv.....	71
Prylutska L. A. Research of causes of unemployment during the years of the NEP on the regional level.....	75
Savchenko O. O. The activity of Auditing Union of Ukrainian Cooperatives centrals in 1920–1939.....	79
Skakalska I. B., Shvalyuk I. B. Scientific activity of the Ukrainian scientists of the Western Volhynia during intermilitary period of the 20th century.....	84
Nikiforova I. V. Formation of the theory of oscillations in rocketry in Dnipropetrovsk National University in the II half of the twentieth century.....	88
Kovalenko N. P. Development of science about crop rotations in the systems of agriculture of Ukraine in the context of activity of scientific school of NSC "Institute of agriculture of NAAS".....	91
Orlyanskiy V. S. Melitopol town council during the occupation (1941–1943) (end).....	95
Makhortykh M. S. Kyiv toponyms as the element of historical memory about the liberation of Kyiv from German occupation during the Soviet period (1944–1991).....	100
Kiridon P. V. Methods of manning nomenclature structures in Ukrainian SSR (1945–1964).....	105
Borovik M. A. Formation training base Chernihiv Pedagogical Institute (1954–1998).....	113
Lukyanenko O. V. Between oppression and renaissance: Ukrainian language teacher's college in the postwar.....	117
Basarab L. R. Evolution of the newest traditions in the development of urban youth culture of Ukraine (1990–2000–s).....	120
Gura V. K. Sub-Saharan Africa in the XXI century: factors of economic progress and prospects of cooperation with Ukraine.....	124
Mykhailiuk A. V., Bykadorov S. V. Development of information technologies and change of look of culture.....	130
Golubovska L. R. Evolution of the newest traditions in the development of urbanyouth culture of Ukraine (1990 - 2000).....	134
Egorov V. V. The nationality and religion problem in the M. I. Kostomarov's (1817–1885) heritage.....	138
Vergunov V. A. Professor M.P.Florov (1886–1948) – the pupil of O. I. Nabokich, one of the founders of Ukrainian soil science and pioneers of morphological and genetic teaching.....	144
Merko O. M. Research of geological structure of Crimean peninsula in scientific legacy of Professor N. N. Klepinin.....	149
Mogylny L. P. SerhiyYefremov end soviet censorship (1919–1929).....	151
Ostrovyi V. M. Kharkiv Period in the Biography of Professor V. O. Herynovych.....	155
Rishko N. N. The meaning of Professor I. V. Smirnov's scientific heritage at the present stage of development of animal husbandry.....	158
Savchenko L. G. Scientific and representative activity of academic O. M. Onyshchenko.....	160
Slesarenko O. O. Problems of Ukraine history in the scientifically publicism revision of M. P. Dragomanov.....	164
Gedin M. S. The formation of ideas of slavophilizmin Russian Empire in the mid of the XIXth century.....	168
Verkhovtseva I. G. Reform – it is impossible – to eliminate: the volost court in the reformative plans of the Russian establishment plans of the early XX cent.....	173
Golik N. M. Features financial security personnel of the Russian army of 50–70 years XVIII century.....	177
Parnachova N. V. The development of schooling Ukrainian minority in Poland in the 50's of the twentieth century (based on the weekly "Our Word")....	180
Bashly M. I. Place Bessarabian representatives of the nobility in the history of the I-th Chisinau gymnasium (second half of XIX – beginning of XX century).....	183
Gusieva N. Yu. Student's protest movement in West Germany in 1960's: social movement or "generational conflict"?.....	186
Zubko A. M. Systems of weights of Spain and Portugal in the 18 th and 19 th centuries Ukraine after the conclusion of the "Moscow articles" of 1665.....	190
Gorodnia N. D. The U.S. Policy in Southeast Asia (2009–2013): Relations with ASEAN.....	192
Dotsenko V. O. The history of Jewish culture–elucidative organization "The Kul'tur-Liga".....	197
Alizadeh R. The Rise of the Urartian Kingdom New Revisited.....	200
Bayramly Z., Asimova S., Ismailov Sh. Diplomatic relationship between the Safavids and the Mogul State.....	203
Gashimov A. Nakhchyvanskiye theme of XI–XIII vv. in historical novels.....	207
Bahramova M. V. Derbent cultural life in XVI–XVIII centuries.....	209
Alekperov A. From the history of Azerbaijan fraternal relations with Uzbekistan.....	212
Guliyev J. Sh. The situation of agriculture in the North Azerbaijan on the basis of Archeological Commission of Caucasus.....	218
Medzhidzade M. Weapon in the monuments of period of early bronze of Arazskoy.....	220
Mamedova A. On problem of dynasty reign of Caliphate arab governors in Azerbaijan (based on numismatic facts).....	222
Pankova A. I., Shepko L. G. Human nature in the worldview system of the Aegean cultures of the Bronze age (on materials of anthropomorphic plastics).....	226
Babaeva T. V. To the history of studying of necropolis of antique period in north–east Azerbaijan.....	231
Rasulova N. A. The changes in the infrastructure of Ganja city in the years of independence.....	236
Rzayeva Z. T. Main directions of improving information retrieval system in libraries (1990–2005 years).....	239
Huseynova L. Position of Turkish and Muslim minorities in Bulgaria(second half of the XX – XXI centuries beginning).....	243

Hasanov E. L. About the basic handicraft traditions of Ganja of the end of XIX – beginning of XX centuries.....	247
---	-----

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Mulyar V. I. The phenomenon of marginality: relation, essence, reasons.....	252
Nemchinov I. G. The understanding the history as the social reality: a new paradigm of philosophy of historical knowledge.....	255
Pavlenko I. O. The world observation in the peace and war contradiction.....	257
Palaguta V. I. On the question of studying the collective and individual identity correlation in discursive fields.....	261
Kaluga V. F. The peculiarities of phenomenon of love and its correlation with projections of sexuality on human existence.....	266
Karpova S. G. The interpretations problem of “decadence” and “crisis” in the philosophy of life.....	270
Kulik A. V. Philosophical background of controlling chaos idea.....	274
Maliuta K. O. The features of gnoseological problems in Ismaili philosophy.....	278
Miliutenko A. V. Freedom as the essence of man in existentialism: from doom to revolt.....	281
Svyrydenko D. B. Phenomenon of academic mobility at the discourse of heuristicity of personality.....	285
Sinkevych O. B. Youth subculture as “cultural identity” in the modern era.....	289
Smirnova O. D. The problem of identity in human being: metaanthropological approach.....	293
Troitskaya E. M. Genesis of tolerance in antiquity and the Middle Ages: ideological positions.....	296
Vladlenova I. V. Philosophical and Methodological Problems of the Quantum Theory of Gravity.....	300
Dashdamirova C. F. Philosophical interpretation of the procedural approach to basic biological reality.....	304
Doniy N. E. Modern problem of anomie in the context of social devitalization of personality.....	307
Dorozhko I. I. The philosophic discourse of spacious structures in family upbringing.....	311
Yemelyanenko Ye. O. Origins and basics of marginal phenomena.....	314
Yemelyanova N. N. March of history and a problem of philosopher’s responsibility.....	318
Zhurba M. A. Beauty as an absolute value: labyrinths of imperativeness.....	324
Petrenko G. S. Money as a phenomenon of culture: axiological aspect.....	328
Popova Yu. V. Complementarity as a physical principle and philosophic conception: the system–parametric aspect.....	332
Ryabeka O. G. World government: on the border between the secret and explicit.....	336
Ananyin V. O., Puchkov O. O. Armed forces in the information society: transformation issues in modern conditions.....	341
Zvonok N. S. The symbolism of the Bible as a hypertext.....	344
Komisova E. Religious outlook as a form of value attitude man to the world (late XIX – early XX centuries).....	347
Shepetyak O. M. The problem of the relationship between faith and reason in the modern religious and philosophical discussions.....	351
Dedushev V. V. Moralization of the mechanical representation of the state in John Locke’s works.....	355
Grinchuk M. L. Influence historiosofic concept V. Antonovich on the formation of modern public knowledge.....	359
Kovtun A. L. The notion of “possible world” in G. V. Leibniz’s philosophy.....	362
Matvienko I. S. The child and its place in philosophy and psychology S. Freud.....	365
Petinova O. B. The theory of modeling of M. Wartovski: typology and existential orientations (in the context of the methodology of the new economic man study).....	368
Masayev M. V. Phenomenology of the sense of history in the context of the problems of “philosophy of space” N. A. Berdyaev and spiritual and moral problems of the development of Christian civilization (to the 140th anniversary of the birth of the great Russian philosopher).....	372
Turenko O. S. Search based identity – hopes P. Abelard.....	375
Makhmudov M. A. Methodological aspects of the application of different management models in modern Azerbaijan.....	378
Khalamendyk V. B. Waldorf pedagogy: the nature and prospects of development in Ukraine.....	381
Rogova E. G. Modern paradigm approaches of development of the spiritually–values education.....	385
Pashkov V. V. Philosophical and educational guidance of the teacher in the system of postgraduate education.....	390
Utyuzh I. G. Determinants of changes and progress of modern education trend.....	393
Dubinina V. O. Conceptualization of education in historical and philosophical context: Antiquity and the Middle Ages.....	397
Nelin E. V. Reforming the system of public higher education management (Italian experience).....	402
Matsneva Ye. A. Peculiarity of language situation in Ukraine: social and philosophical aspects.....	404
Moskaluk V. M. Language reflection as a creative factor in creation of the human world.....	410
Vykhovanets Z. S. Linguistic picture of the economic world: specifics of national intellectual discourse.....	415
Isaev V. D., Skopina S. A. Sound row of “Cherry garden”.....	419
Babaeva O. S. Karakoch and comprehensive approach to Turkish literature and culture.....	422
Bagirova F. Typological analysis of existential issues in prose E. Hemingway and S. Ahmedli.....	426
Gasarly–Garibova Sh. Borrowed ethnographisms in Turkic languages XI–XII centuries.....	428
Hasanov A. Sh. Traditional values and modernization process in the Azerbaijani society.....	432
Yigitoglu N. A. The role of the poetry of Vagif Samadoghlu in modern Azerbaijani literature.....	435

POLITICAL SCIENCES

Kolisnichenko A. I., Shkirchak S. I. Role of civil society and state power in V. Lypynskyi’s political concept.....	438
Kuts G. M. Liberal creed “laissez faire”: the essence and main explication.....	442
Dzeban A. P. Activity of public authorities: to problem of efficiency.....	446
Makarenko L. P. Social networking sites as a tool for modern informational war.....	451
Popper L. V. Environmentalism as a modern ideological system.....	456
Semigina T. V. Decentralization and health policy.....	461
Hai–Nyzhnyk P. P., Chupriy L. V. National interests, national values and national goals like structure forming factors of national security policy.....	465
Vetrinsky I. European integration strategy of Ukraine: the geopolitical context.....	471
Korzh M. O. State Strategy priorities in social policy.....	475
Stepyko K. M. State and tendencies of forming of dialogichnosti of the Ukrainian culture.....	479
Garkaviy Y. N. Development of the armed forces in the context of security sector transformation of Ukraine.....	484
Voitenko Yu. N. Amendments to the Constitution of Ukraine on the OU “Batkivshina” and UDAR: comparative analysis of political and legal.....	488
Morar N. V. Party ideology of modern Ukraine: state and prospects.....	492
Ostapiak V. I. The determining role of the security dimensions of NATO (using the example of the Pridnestrovian Moldavian Republic and Ukraine).....	497
Paranyk P. R. Problems of political tolerance in the ideas of thinkers Ukrainian XIX–XX centuries.....	499
Khyzhniak I. A. The Second Stage of “State Defence” in Ukraine [1]: The EuroMaidan’s Lessons vs Realities of Objective Historical Circumstances.....	503
Shynkarenko V. I. The Association of Southeast Asian Nations in Ukraine’s foreign policy.....	507
Nasibov Yu. The main historical stage in the formation of the concept of rule of law (a new time and a modern stage).....	512
Abasov M–F. The character of foreign relations and international policy of Germany.....	514

Ahmadov A. The organization of Islamic cooperation (OIC) in the Middle East policy of the republic of Azerbaijan.....	518
Bogynia T. Yu. Institute of lobbying in the Soviet Union: myth or reality?.....	523
Kondratenko O. Yu. Resource potential of Russia's geopolitical structure.....	527
Kukhtin M. M. Russian policy of the FRG in the epoch of the American influence crisis.....	532
Ostapiak V. I., Ivasyshyn M. R. Interdependence of the USA and the processes of international relations transformations.....	535
Sokur S. P. Implementation of lobbying activities to the European Council and the Council of the European Union, taking into account the peculiarities of their functioning in the political system of the EU.....	538
Trofymenko A. V. Legal basics of lobbying activity in Canada.....	542

SCIENTIFIC LIFE

Jurba M. A. A review of the monograph: Terletska I. V. Modern Ukraine and Russian historiography of Stalinism. – K. : Kiev. nation. trad. – econ.un-ty, 2013. – 320 p.....	547
Martynov A. Yu. Review on monograph: The United States of America and Russian Federation in the Persian Gulf: ally – competitor / Monograph / Nataliia V. Slobodian. –Kyiv: "Poligrafia plus", 2014. – 396 p.....	548
Anallukrainian naukovo-praktichna conferenceis "Philosophy, society, education: callsofcontemporaneity".....	550

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Гава П. М. Религиозные процессы на Лемковщине в межвоенный период: современная польская историография.....	5
Латыш Ю. В. Движение декабристов в научном наследии Сергея Ефремова.....	8
Лысенко С. И. Нашествие Батыя на Киев и его последствия для города в учебниках и пособиях по истории Украины для высшей школы.....	11
Терлецкая И. В. Современная российская историография партийно–государственной номенклатуры периода сталинизма.....	17
Ярошенко С. А. Украинцы в советских лагерях (1930–1950–е гг.): историография проблемы.....	23
Иваненко А. А. “Того ж часу Москва Переяславль допалаила...” (царский гарнизон города Переяслава и антимосковское восстание 1668 г.).....	27
Буравский А. А. Польская шляхта и римско–католическое духовенство Правобережной Украины в польском восстании 1830–1831 гг.....	31
Николаева Т. М. Благотворительность предпринимателей подросийской Украины в развитии коммерческого образования (вторая половина XIX – нач. XX ст.).....	35
Жук В. В. Педагогическая деятельность профессорско–преподавательского состава университетов Поднепровской Украины в первой половине XIX века.....	41
Степанова М. Выдающиеся личности Национального технического университета “КПИ” в дореволюционный период (1898–1917 гг.): вклад и достижения.....	47
Тарас Я. Переселение украинцев в Молдову в конце XIX – первой четверти XX вв.....	52
Петренко И. Н. Формирование трудовых навыков и сельскохозяйственных знаний в учеников церковноприходских школ левобережных украинских губерний второй половины XIX – начала XX века.....	56
Мартыненко В. В. Украинско–белорусские отношения 1918 в свете решения межгосударственных территориальных противоречий.....	60
Новикова Е. Н. Участие сельской женщины Советской Украины 1930–х гг. в общественно–политической жизни.....	63
Мазурок О. М. Значение воззваний и обращений “Профоруса” для деятельности и развития Украинской Высшей Школы (УВШ).....	66
Пасицкая О. И. История празднования Первого мая во Львове.....	71
Прилуцкая Л. А. Исследование причин безработицы в годы нэпа на региональном уровне.....	75
Савченко О. А. Деятельность централей Ревизионного Союза Украинских Кооперативов в 1920–1939 годах.....	79
Скакальська И. Б., Швалюк И. Б. Научная деятельность украинских ученых Западной Волыни в межвоенный период XX в.....	84
Никифорова Е. В. Становление теории колебаний в ракетной технике в Днепрпетровском национальном университете во II половине XX столетия.....	88
Коваленко Н. П. Развитие науки о севооборотах в системах земледелия Украины в контексте деятельности научной школы ННЦ “Институт земледелия НААН”.....	91
Орлянский В. С. Мелитопольская городская управа в период оккупации (1941–1943 гг.) (окончание).....	95
Махортых Н. С. Киевские топонимы как элемент исторической памяти про освобождение города от немецкой оккупации в советское время (1944–1991).....	100
Киридон П. В. Методы комплектования номенклатурных структур в Украинской ССР (1945–1964 гг.).....	105
Боровик М. А. Формирование учебно–материальной базы Черниговского педагогического института (1954–1998 гг.).....	113
Лукьяненко А. В. Между угнетением и возрождением: украинский язык в послевоенных пединститутах УССР.....	117
Басараб Л. Р. Эволюция новейших традиций в развитии культуры городской молодежи Украины (1990–2000–е годы).....	120
Гура В. К. Субсахарская Африка в XXI ст.: факторы хозяйственного прогресса и перспективы сотрудничества с Украиной.....	124
Михайлюк А. В., Быкадоров С. В. Развитие информационных технологий и изменение облика культуры.....	130
Голубовская Л. Р. Эволюция новейших традиций в развитии культуры городской молодежи Украины (1990 – 2000 годы).....	134
Егоров В. В. Проблема вероисповедания и национальности в творчестве Н. И. Костомарова (1817–1885).....	138
Вергунов В. А. Профессор Н. П. Флоров (1886–1948) – ученик А. И. Набоких, один из основателей украинского почвоведения и пионеров морфолого–генетического учения.....	144
Мерко О. М. Исследование геологического строения крымского полуострова в научном наследии профессора Н. Н. Клепинина.....	149
Могильный Л. П. Сергей Ефремов и советская цензура (1919–1929 гг.).....	151
Островой В. М. Харьковский период биографии профессора В. А. Гериновича.....	155
Ришко Н. Н. Значение научного наследия профессора И. В. Смирнова на современном этапе развития животноводства.....	158
Савченко Л. Г. Научно–представительская деятельность академика А. Н. Онищенко.....	160
Слесаренко О. А. Проблемы истории Украины в научно–публицистическом наследии М. П. Драгоманова.....	164
Гедин М. С. Формирование идей славянофильства в Российской Империи в середине XIX века.....	168
Верховцева И. Г. Реформировать – нельзя – ликвидировать: волостной суд в реформаторских планах российского истеблишмента начала XX в.....	173
Голик Н. М. Особенности финансового обеспечения личного состава российской армии 50–70 гг. XVIII в.....	177
Парначова Н. В. Начало развития школьного образования украинского меньшинства в Польше в 50–х гг. XX ст. (на материалах еженедельника “Наше слово”).....	180
Башлы М. И. Место представителей бессарабского дворянства в истории I–й Кишиневской мужской гимназии (вторая половина XIX – начало XX в.).....	183
Гусева Н. Ю. Студенческое движение протеста в ФРГ в 1960–х гг.: социальное движение или “конфликт поколений”?.....	186
Зубко А. Н. Весовые системы Испании и Португалии в XVIII–XIX вв.....	190
Городняя Н. Д. Политика США в Юго–Восточной Азии (2009–2013 гг.): отношения с АСЕАН.....	192
Доценко В. О. История Еврейской культурно–просветительской организации Культур–Лига.....	197
Ализаде Р. Новый взгляд на возвышение Урартского царства.....	200
Байрамлы З., Азимова С., Исмаилов Ш. Дипломатические связи между Сефевидами и государством Великих Моголов.....	203
Гашимов А. Нахчыванские темы XI–XIII вв. в исторических романах.....	207
Бахрамова М. В. Культурная жизнь Дербента в XVI–XVIII веках.....	209
Алекперов А. Из истории братской связи Азербайджана с Узбекистаном.....	212
Кулиев Дж. Ш. Документы Кавказской Археографической Комиссии как первоисточник в ситуации сельского хозяйства в Северном Азербайджане.....	218
Меджидзаде М. Оружие в памятниках периода ранней бронзы Аразской низменности.....	220
Мамедова А. К вопросу о фамильном правлении арабских наместников Халифата в Азербайджане (на основе нумизматических фактов).....	222
Панкова А. И., Шепко Л. Г. Человек в системе мировоззрения культур Эгейского региона эпохи бронзы (по материалам антропоморфной пластики).....	226

Бабаева Т. В. К истории изучения могильников античного периода в северо-восточном Азербайджане.....	231
Расулова Н. А. Изменения в инфраструктуре города Гянджи за годы независимости.....	236
Рзаева З. Т. Основные направления совершенствования информационно-поисковой системы в библиотеках (1990–2005 годы).....	239
Гусейнова Л. Положение турецкого и мусульманского национальных меньшинств в Болгарии (вторая половина XX – начало XXI вв.).....	243
Гасанов Э. П. О главных ремесленных традициях Гянджи конца XIX – начала XX веков.....	247

ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

Муляр В. И. Феномен маргинальности: отношение, сущность, причины.....	252
Немчинов И. Г. Осмысление истории как социальной реальности: новая парадигма философско-исторического познания.....	255
Павленко И. А. Измерения мира в противоречии мира и войны.....	257
Палагута В. И. К вопросу изучения соотношения коллективной и индивидуальной идентичности в дискурсивных полях.....	261
Калуга В. Ф. Особенности феномена любви и его соотношение с “проекциями” сексуальности на человеческое бытие.....	266
Карпова С. Г. Интерпретации проблемы “декаданса” и “кризиса” представителями философии жизни.....	270
Кулик А. В. Философские основания идеи управления хаосом.....	274
Малюта Е. А. Особенности гносеологической проблематики в исмаилитской философии.....	278
Милютенко А. В. Свобода как сущность человека в экзистенциализме: от обреченности к бунту.....	281
Свириденко Д. Б. Феномен академической мобильности в дискурсе эвристики личности.....	285
Синькевич О. Б. Молодежные субкультуры как “культуры самоидентификации” в современную эпоху.....	289
Смирнова А. Д. Проблема идентичности в человеческом бытии: метаантропологический подход.....	293
Троицкая Е. М. Генезис толерантности в античности и средневековье: мировоззренческие позиции.....	296
Владленова И. В. Философско-методологические проблемы квантовой теории гравитации.....	300
Дашдамирова Ч. Ф. Философская интерпретация процессуального подхода к элементарной биологической действительности.....	304
Доний Н. Е. Современная проблема анонимии в контексте социальной девитализации личности.....	307
Дорожко И. И. Философский дискурс пространственных структур семейного воспитания.....	311
Емельяненко Е. О. Истоки и основы феноменов маргинального.....	314
Емельянова Н. Н. Ход истории и проблема ответственности философа.....	318
Журба Н. А. Красота как абсолютная ценность: лабиринты императивности.....	324
Петренко Г. С. Деньги как феномен культуры: аксиологический аспект.....	328
Полова Ю. В. Дополнительность как физический принцип и философская концепция: системно-параметрический аспект.....	332
Рябека О. Г. Мировое правительство: на границе между тайным и явным.....	336
Ананьин В. А., Пучков А. А. Армия в информационном обществе: проблема трансформации в современных условиях.....	341
Звонок Н. С. Символизм Библии как гипертекста.....	344
Комисова Е. Религиозное мировоззрение как форма ценностного отношения человека к миру (конец XIX – начало XX вв.).....	347
Шепетяк О. М. Проблема соотношения веры и разума в современной религиозно-философской дискуссии.....	351
Дедушев В. В. Морализация механического представления о государстве в работах Джона Локка.....	355
Гринчук М. Л. Влияние историософской концепции В. Антоновича на формирование современного общественного знания.....	359
Ковтун А. Л. Понятие “возможный мир” в философии Г. В. Лейбница.....	362
Матвиенко И. С. Ребенок и его место в философии и психологии З. Фрейда.....	365
Петнинова О. Б. Теория моделей М. Вартофского: типология и экзистенциальные ориентации (в рамках методологии исследования нового экономического человека).....	368
Масаев М. В. Феноменология смысла истории в контексте проблем “философии космоса” Н. А. Бердяева и духовно-нравственных задач развития христианской цивилизации (к 140-летию со дня рождения великого отечественного философа).....	372
Туренко О. С. Поиск основ индивидуальности – надежды П. Абеляра.....	375
Махмудов М. А. Методологические аспекты применения различных моделей управления в современном Азербайджане.....	378
Халамендык В. Б. Вальдорфская педагогика: сущность и перспективы развития в Украине.....	381
Рогова Е. Г. Современные парадигмальные ориентации развития духовно-ценностного образования.....	385
Пашков В. В. Философско-образовательные ориентации педагога в системе последипломного педагогического образования.....	390
Утюж И. Г. Детерминанты изменений и тенденции развития современного образования.....	393
Дубинина В. А. Концептуализация образования в историко-философском контексте: Античность и Средневековье.....	397
Нелин Е. В. Реформирование системы государственного управления высшим образованием (опыт Италии).....	402
Мащева Е. А. Своеобразие языковой ситуации в Украине: социально-философский аспект.....	404
Москалюк В. М. Языковая рефлексия как креативный фактор создания человеческого мира.....	410
Выхованец З. С. Языковая картина экономического мира: специфика национального интеллектуального дискурса.....	415
Исаев В. Д., Скопина С. А. Звуковой ряд “Вишневого сада”.....	419
Бабаева О. СезанКараоч и комплексный подход к проблемам турецкой литературы и культуры.....	422
Багирова Ф. Типологический анализ экзистенциальной проблематики в прозе Э. Хемингуэя и С. Ахмедли.....	426
Гасанлы-Гарибова Ш. Заимствованные этнографизмы в тюркских языках XI–XII веков.....	428
Гасанов А. Ш. Традиционные ценности и процесс модернизации в азербайджанском обществе.....	432
Йигитоглу Н. А. Роль поэзии Вагифа Самедеоглу в современной азербайджанской литературе.....	435

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Колисниченко А. И., Шкирчак С. И. Место гражданского общества и государственной власти в политической доктрине В. Липинского.....	438
Куц Г. М. Либеральное кредо “laissez-faire”: сущность и основные экспликации.....	442
Дзевань А. П. Деятельность органов государственной власти: проблема эффективности.....	446
Макаренко Л. П. Сайты социальных сетей как инструмент ведения современной информационной войны.....	451
Поппер Л. В. Экологизм как современная идеологическая система.....	456
Семьгина Т. В. Децентрализация и политика здравоохранения.....	461
Гай-Нижник П. П., Чуприй Л. В. Национальные интересы, национальные ценности и национальные цели как структуроформирующие факторы политики национальной безопасности.....	465
Ветринский И. Евроинтеграционная стратегия Украины: геополитический контекст.....	471
Корж М. А. Приоритеты государственной стратегии в сфере социальной политики.....	475
Степико К. М. Состояние и тенденции формирования диалогичности украинской культуры.....	479
Гарькавий Е. Н. Строительство вооруженных сил в контексте трансформации сектора безопасности Украины.....	484
Войтенко Ю. Н. Проекты изменений в Конституцию Украины от ВО “Батькивщина” и УДАР: компаративный политико-правовой анализ.....	488
Морарь М. В. Партийная идеология современной Украины: состояние и перспективы.....	492
Остапьяк В. И. Детерминирующая роль измерений безопасности НАТО (на примере Приднестровской Молдавской Республики и Украины).....	497
Параняк П. Р. Проблемы политической толерантности в идеях украинских мыслителей XIX–XX вв.....	499

Хижняк И. А. Второй этап "государства вопреки" [1]: уроки Евромайдана и реалий объективных исторических обстоятельств.....	503
Шинкаренко В. И. Ассоциация стран Юго-Восточной Азии во внешней политике Украины.....	507
Насибов Ю. Главный исторический этап в формировании концепции правового государства (новое время и современный этап).....	512
Абасов М.–Ф. Характер внешних связей и международной политики ФРГ.....	514
Ахмедов А. Организация исламского сотрудничества в ближневосточной политике Азербайджанской Республики.....	518
Богиня Т. Ю. Институт лоббизма в Советском Союзе: миф или реальность?.....	523
Кондратенко О. Ю. Ресурсная структура геополитического потенциала РФ.....	527
Кухтин М. М. Российская политика ФРГ в эпоху кризиса американского влияния.....	532
Остапьяк В. И., Ивасишин М. Р. Взаимозависимость США и процессов трансформации системы международных отношений.....	535
Сокур С. П. Осуществление лоббистской деятельности в отношении Европейского Совета и Совета Европейского Союза, учитывая особенности их функционирования в политической системе ЕС.....	538
Трофименко А. В. Нормативно-правовые основы лоббистской деятельности в Канаде.....	542

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Журба М. А. Рецензия на монографию: Терлецкая И. В. Современная украинская и русская историография сталинизма : монография / И. В. Терлецкая. – Киев : Киев. нац. торг. – экон. ун – т, 2013. – 320 с.....	547
Мартинюк А. Ю. Рецензія на монографію: Слободян Н. В. Сполучені Штати Америки та Російська Федерація в Перській затоці: союзники – суперники : монографія / Наталія Володимирівна Слободян. – Київ : "Поліграфія плюс", 2014. – 396 с.....	548
Всеукраинская научно-практическая конференция "Философия, общество, образование: вызовы современности".....	550